

Yeryüzüne indirilen nimet yumakları

Salih Sütçüoğlu: “Lem’alar’da tefsir edilen Zümer Sûresinin 6. âyetinde mübarek ehlî hayvanlar ‘sekiz çift’ olarak geçiyor. Bu ayeti izah edip, sekiz çift hayvanın hangileri olduğunu açıklar mısınız?”

İSLÂMİYET öncesi cahiliye Arapları bazı hayvanları bazı şartlarla haram sayarlar, yemezlerdi. Meselâ beş defa doğuran ve beşinci yavrusu da dişi olan deveye “bahîra” derler ve yemezlerdi. Bu hayvanların kulaklarını çenterler; etini yemezler, sütünü sağmazlardı ve bu hayvanları putlara bırakırlardı. Sâibe dedikleri yine bir kısım develeri putlar namına serbest bırakırlar; sütünü içmezler ve sütünü sadece misafirlere ikram ederlerdi. Biri erkek, diğeri dişi olmak üzere ikiz doğuran koyun veya deveye ‘vasîle’ derler ve erkek yavruyu puta kurban ederlerdi. On nesil veren erkek deveye hâm derler; etini yemezler, serbest bırakırlardı.

Kur’ân bu batıl anlayışları kökünden söküp attı: “Allah bahîra, sâibe, vasîle ve hâm diye bir şey meşrû kılmamıştır. Fakat kâfirler, yalan yere Allah’a iftira etmektedirler ve onların çoğunun da kafaları çalışmaz.”¹

Kur’ân aynı anlayışı şu âyetlerde de reddederken “en’âm” dediği hayvanların hangileri olduğunu da isim isim açıklıyor: “En’âmdan yük taşıyanı ve tüyünden döşek yapılanları yaratan O’dur. Allah’ın size verdiği rızıktan yeyin, şeytanın ardına düşmeyin; şüphesiz o sizin için apaçık bir düşmandır. (Onlar) sekiz eştir: Koyundan iki, keçiden iki... De ki: O, bunların erkeklerini mi, dişilerini mi, yoksa bu iki dişinin rahimlerinde bulunan yavruları mı haram etti? Eğer doğru iseniz bana ilimle söyleyin. Deveden de iki, sığırdan da iki (yarattı.) De ki: O bunların erkeklerini mi, dişilerini mi, yoksa bu iki dişinin rahimlerinde bulunan yavruları mı haram kıldı? Yoksa Allah’ın size böyle vasiyet ettiğine şahit mi oldunuz? Bilgisizce insanları saptırmak için Allah’a karşı yalan uydurandan daha zalim kim vardır! Şüphesiz Allah o zalimler topluluğunu doğru yola iletmez.”²

Görüldüğü gibi bu âyetlerde Kur’ân koyunu, keçiyi, sığırı ve deveyi “sekiz eş nimet hayvanı” sıfatıyla isim isim zikrediyor ve bunların bazısını bazı şartlarda haram sayan batıl inançları kınıyor, reddediyor. Bu âyetlerde, kimi meallerde “sekiz çift”

olarak tercüme edilen kelimelerin aslı “semaniyete ezvac”tır. ‘Semaniyete ezvac’ tam olarak dişili erkekli sekiz eşi, yani dört çifti ifade ediyor. Yani kastedilen, dişili erkekli cinsleriyle birlikte koyun, keçi, sığır ve devedir. Bunları dişili erkekli tek tek sayacak olursak sekiz eş ediyor. “Ezvac”tan kastedilen budur.

Kur’ân bir diğer âyette de bu “sekiz eş” hayvanın Allah’ın rahmet hazinesinden insanlar için “indirildiğini” kaydeder. Âyet şöyledir: “Allah sizi bir tek nefisten (Âdem’den) yarattı, sonra ondan da eşini yarattı. Sizin için hayvanlardan sekiz eş indirdi.”³

Bu âyette “sekiz eş yarattı” ifadesi yerine, “sekiz eş indirdi” ifadesinin tercih edilmesi üzerinde yoğunlaşan Üstad Bedüzzaman Hazretleri, sekiz tür mübarek hayvanın biz insanlık için sırf rahmet hazinesinden, yani Cennetten sırf nimet olarak indirildiğini ve gönderildiğini kaydeder. Öyle ki, o mübarek hayvanlar bütün cihetleriyle bütün insanlığa nimettir. Kılından ve yününden evler, ev malzemeleri, çadırlar ve elbiseler; etinden güzel ve leziz yemekler; sütünden, yağından, yoğurdundan benzersiz derecede faydalı ve sıhî gıda ürünleri; derilerinden giysiler, kürkler, ayakkabılar; Ve hatta gübrelerinden ziraat bitkilerinin rızkı, yiyeceği ve kullanacağı mineraller ve insanların gerek tezek olarak, gerekse bio-enerji olarak yakıtı elde edilmektedir ki, bu yönleriyle bu mübarek hayvanlar insanlık için cisimleşmiş birer nimet külçesi ve rahmet yumağıdır.

Bediüzzaman’a göre, yağmura “rahmet” dendiği gibi, koyun, keçi, sığır ve deveden ibaret olan eti yenen evcil hayvanlara “en’âm” denilmesi, bu hayvanların her yönüyle nimet olmasındandır. Yani nasıl ki rahmet cisimleşmiş yağmur olmuş; nimet de cisimleşmiş keçi, koyun, öküz ile manda ve deve şekillerini almışlar. Gerçi bu hayvanların maddeleri ve cismânî vücutları dünyada yaratılıyor. Fakat nimet sıfatı ve rahmet mânâsı bu hayvanlarda, maddî vücutlarının tamamen üstüne çıktığından; “enzele” (İndirdi) tâbiriyle anlaşılıyor ki, Hâlık-ı Rahîm bu mübarek hayvanları doğrudan doğruya rahmet hazinesinin birer hediyesi olarak, yüksek rahmet mertebesinden ve mânevî ve ulvî Cennetinden yeryüzüne indirmiştir.

Bediüzzaman Hazretleri bunu şöyle örneklendirir: Nasıl ki bazen çok kıymetsiz bir maddeye çok kıymetli bir san’at nakşedilebilir. Bu durumda o şeyin maddesi nazara alınmaz ve ona san’at noktasında kıymet verilir. Bazen de bunun tersi olabilir. Aynen bunun gibi bazen cismanî bir maddede o kadar nimet ve rahmet mânâsı bulunur ki, yüz defa maddesinden ziyade ehemmiyetli oluyor. Âdeta cismânî maddesi gizlenir; hüküm nimet cihetine bakar.⁴ Diğer yandan; sivrisinekten yılan, akrepten kurta ve aslana kadar insanlara zarar veren ve korku salan bir yığın hayvana karşı; koca manda, koca öküz ve koca deve gibi mahlûkat insana son derece itaatkâr, insana

boyun eğmiş, insanın emrinden çıkmıyor. Hatta zayıf çocuğa kocaman bir devenin yuları verilirse, koca devenin küçük çocuğa itaat ettiği görülüyor.

İşte Kur'ân, "Allah sizin için sekiz eş en'âm (nimet hayvanları) indirdi" âyetiyle mânen bildiriyor ki: Bu mübarek hayvanlar dünya hayvanları değil ki vahşet versin, korku salsın, zararı dokunsun! Bu hayvanlar bir manevî Cennetin hayvanlarıdır. Onun için her yönüyle faydalı ve zararsızdırlar. Çünkü bunların nimet ciheti yukarıdan, yani rahmet hazinesinden indiriliyor. Nitekim bu hayvanların yaşamaları rızık ile mümkündür. Rızıkları ottur. Otların rızıkları yağmurdur. Yağmur ki hayat kaynağıdır, rahmettir ve rahmet cihetiyle elbette semadan gönderilmektedir. Kur'ân'ın "Rızıkınız semadadır"5 âyeti de buna işaret ediyor.6

Öyle ise denilebilir ki, zaten Cennetten indirilen bu hayvanlar Allah için kurban edilmekle aslında ölmüş olmamakta, yok olmamakta, hayattan gitmemekte; bilâkis, bir nev'î şehâdet rütbesi kazanarak Cennetteki derecelerini arttırmaktadırlar.

Demek Kur'ân, "Biz, her ümmete, en'âm hayvanlarından kendilerine rızık olarak verdiklerimiz üzerine Allah'ın adını ansınlar diye, kurban kesmeyi gerekli kıldık"7 âyetiyle ve "Rabbin için namaz kıl ve kurban kes"8 âyetiyle meşrû ve vacip kıldığı kurban kesme işini, "en'âm" diyerek birer nimet yumağı olduklarına işaret ettiği ve yukarıya aldığımız âyette de açıkça isimlendirdiği koyun, keçi, sığır, manda ve deve ile sınırlandırmış bulunmaktadır. Başka hayvanların kurban edilmemesi de bundandır.

Dipnotlar:

1- Mâide Sûresi: 103,

2- En'âm Sûresi: 142, 143, 144,

3- Zümer Sûresi: 6

4- Lem'alar, s. 368

5- Zâriyât Sûresi: 22

6- Lem'alar, s. 368, 369

7- Hac Sûresi: 34

8- Kevser Sûresi: 2